

Asia: VM/276/00.01.00.01/2018

Julkisen hallinnon linjaukset tiedon sijainnista ja hallinnasta

Yhteenveto

Kommentit yhteenvetoon:

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy (CSC) kiittää mahdollisuudesta saada lausua valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön koskien luonnosta julkisen hallinnon linjauksiksi tiedon sijainnista ja hallinnasta. CSC on suomalainen ICT-osaamiskeskus, joka ylläpitää opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta korkeakoulujen valtakunnallista keskitettyä tietotekniikkainfrastruktuuria, ja tarjoaa sen avulla kansallisia tietotekniikkapalveluita tutkimuksen, koulutuksen, kulttuurin ja julkishallinnon tarpeisiin.

CSC kannattaa julkisen hallinnon linjausten laatimista ja niiden tavoitteita. Luonnoksen teksti on edistynyt huomattavasti ensimmäisestä lausuntokierroksesta, ja sisältää kiinnostavaa luettavaa. Yleisenä huomiona CSC haluaa korostaa, että pilvipalveluiden hankinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota järjestelmien väliseen yhteentoimivuuteen: julkisen pilvipalvelun hankinnassa tulee pitää mielessä sen yhteentoimivuus muiden, jo olemassa olevien palveluiden kanssa sekä teknisellä että semanttisella tasolla. Teknisellä tasolla huomiota on kiinnitettävä tiedonsiirto- ja rajapintatekniikoiden yhteentoimivuuden ja semanttisella tasolla esimerkiksi tietosisältöjen yhteismitallisuuteen.

Lisäksi pilvipalveluita verrattaessa ja valittaessa tulee kiinnittää huomiota ns. vendor lock-in -tilanteen välttämiseen. Kyseisessä tilanteessa asiakas on riippuvainen yhden palveluntarjoajan teknologiasta, jolloin esimerkiksi palveluntarjoajan vaihtaminen on hyvin haastavaa. On tärkeää selvittää ennakkoon, miten palvelussa oleva data on saatavissa takaisin esim. vaihdettaessa palveluntarjoajaa. Lisäksi tulee huomioida datan tuhoaminen eri järjestelmistä.

Yksityiskohtaiset kommentit on listattu alla oleviin lausuntokohtiin.

Taustaa linjauksille

Kommentit taustaan:

-

Linjausten tavoitteet

Kommentit tavoitteisiin:

-

Pilvipalveluiden edut sekä toteutus- ja palvelumallit

Kommentit:

-

Pilviteknologian edut

Kommentit:

-

Palvelumallit

Kommentit:

Linjausluonnoksen luvussa 4.2. listataan pilvipalveluiden eri palvelumalleja. CSC:n näkemyksen mukaan listausta on syytä tarkentaa, sillä oma konesali ja isännöity konesali eivät aina automaattisesti tarkoita pilvipalvelua. Näin ollen listaus voi olla osin harhaanjohtava nykyisessä muodossaan.

Toteutusmallit

Kommentit:

-

Tiedon ja palveluiden sijainti, hallinta ja ohjaus

Kommentit:

-

Tiedon käsittelyn vaatimukset

Kommentit:

Lukuun 5.1.4. liittyen CSC haluaa korostaa, että tiedon tallennuspaikan lisäksi tulee huomioida tiedon siirtyminen sen tallennuspaikkojen välillä. Tietoliikennekaapelien reitit ovat operaattorikohtaisia eivätkä ne mukaile valtioiden rajoja, vaan tieto voi siirtyessään sen eri tallennuspaikkojen välillä käydä myös valtion tai EU-alueen rajojen ulkopuolella. Tiedon sijainti tulee

taata myös tiedon siirron aikana. CSC katsoo, että tämä tulee tiedostaa ja selkeästi mainita linjauksissa.

Dokumentin nimi on "Julkisen hallinnon linjaukset tiedon sijainnista ja hallinnasta". Dokumentin sisältö on jossain määrin epätasapainossa, sillä tietyiltä osin se keskittyy enemmän datan sijaintiin kuin sen hallintaan. CSC haluaa korostaa näkökulmaa, jonka mukaan datan hallinta ja omistajuus tulee huomioida myös silloin, kun palveluita siirretään pilvialustoille. Tietopalvelujen omistamisessa on kyse myös kokonaisvastuusta mm. palvelun kehittämisen suhteen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi palvelujen käsittelytoimien kuvausten laatimista palveluntarjoajalle.

Lisäksi "tiedon hallinnan/käsittelyn" käsitettä olisi hyvä tarkentaa lisää lopullisissa linjauksissa. Hallinta- ja käsittely-sanankäytössä on tulkintamahdollisuuksia vaikkapa menetelmien tai tiedon sisällön muuttamisoikeuksien suhteen – tiedon hallinta ei ole pelkästään tiedon siirtämistä paikasta toiseen.

Palveluiden ohjaus

Kommentit:

-

Haasteet

Kommentit:

CSC katsoo, että luonnoksessa listattujen haasteiden lisäksi pilvipalveluhankinnoissa tulee huomioida ainakin seuraavat näkökohdat:

- Exit-prosessi: Kuinka tieto saadaan takaisin pilvipalvelusta esimerkiksi palveluntarjoajan vaihtuessa?
- Muutoshallinta: Miten välttää vendor lock-in?
- Osaamistaso: Onko oman organisaation osaamistaso riittävän korkealla tasolla? Jos ei, niin miten riittävä osaaminen varmistetaan, onko esim. mahdollista hankkia asiantuntijatukea?
- Kulujen muodostuminen ja elinkaarikustannukset: Miten pitkän tähtäyksen kulut eroavat toisistaan eri palvelumalleissa?

Luonnoksessa todetaan, että "riskienhallinnan merkitys korostuu pilvipalveluita käytettäessä". On tärkeää kuvata tai listata eri keinoja, joilla eri riskeihin voi varautua ja jotka tulee huomioida, ennen kuin pilvipalveluhankintaa lähdetään tekemään.

1. Pilvipalveluita tulee käsitellä kuin mitä tahansa muutakin ICT-palvelun hankintaa tai muutosta

Kommentit:

-

2. Tiedon sijaitessa Suomen rajojen ulkopuolella erityistä on kiinnitettävä huomiota sopimukseen, palvelun jatkuvuuden turvaamiseen ja tiedon saatavuuteen

Kommentit:

-

3. Pilvipalvelun tulee täyttää hankkivan osapuolen palveluhyöty ja -takuuvaatimukset

Kommentit:

-

4. Mikäli pilvipalvelut tarjoavat parhaan palveluhyödyn ja -takuun, eikä muita esteitä ole, tulisi se ensisijaisesti valita

Kommentit:

CSC haluaa korostaa elinkaarikustannusten vertailua sopivaa palvelumallia valittaessa.

5. Pilvipalveluiden palveluhyötyä ja -takuuta tulee arvioida säännöllisesti vähintään kerran vuodessa ja oleellisten sopimusehtojen muuttuessa.

Kommentit:

Linjaus 5 on hyvä ja tämä tulee huomioida myös palvelun käytön organisoinnissa. Arvioinnissa olisi hyödyllistä toteuttaa keskitettyä/koordinoitua lähestymistapaa.

6 Viranomaisen ylläpitää listaa hyväksytyistä palveluntarjoajista

Kommentit:

CSC esittää, että linjaukseen selvennetään, mistä "määritellyistä vaatimuksista" on kyse.

7. Julkisen tiedon käsittelyä ei rajoiteta

Kommentit:

-

8. Henkilötietoa ja suojaustason IV tietoa voi käsitellä julkisessa pilvessä, kun tietoturva ja -suoja on asianmukaisesti toteutettu ja todennettu

Kommentit:

-

9. Suojaustason III tietoa voi käsitellä viranomaisen hyväksymissä pilvipalveluissa

Kommentit:

CSC katsoo, että linjauksessa mainittua hyväksymisprosessia olisi syytä tarkentaa.

Suosituksia toimenpiteiksi

Kommentit:

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Märkälä Anu
CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy